

A NOSA TERRA

Idearium da «Irmandade da Fala» na Galiza e nas colonias
d'América e Portugal

141

ANO MCMXXI

SUMARIO

Unificación e melloramento do idioma gallego, por Manoel R. Rodriguez.—*Sinxela e francamente*, por R. Vilar Ponte.—*Marcelino Domingo e o nazionalismo*.—*Rua do misterio*, (versos) de Victoriano Taibo.—*Don Fuco o «vir bonus»*.—*Frente a Irlanda*, (versos) de Amado Novo.—*Ao Consello permanente das «Irmandades»*.—*Romanones e Maura en berlina*.—*A Festa d'Elviña*.—*Linares imortal morto*.—*Unhos comentarios*.—*Teixeira de Pascoaes* (caricatura de Alvaro Cebreiro).—*Os estudantes catalás e Cabanillas*.—*Liñas necrológicas*.—*O culto da vaca astral*, por Lois Amado Carballo.—*A loita dos traballadores da terra*, por V. Paz d'Andrade.
—*Décimas do Cura de Fruime*.—*Peneirando*.—*Follas Novas*, (libros e revistas)

PREZOS DE SUSCRIZON: Na Cruña, 6 mes, 40 ctmos.; Fora, trimestre, 1'50 ptas.
América, trimestre, 2 ptas.; Coste d'un número, 15 ctmos.—Pagos adiantados

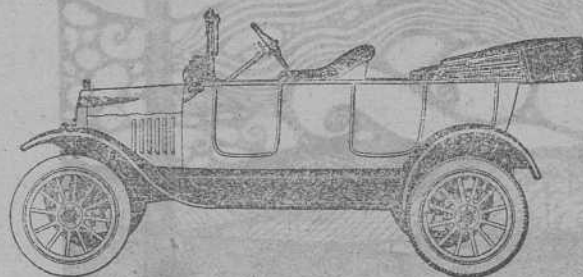
Redaición e Administración: Praza María Pita, 17, baixos, CRUÑA

Ford

EL AUTOMÓVIL UNIVERSAL

Prezos dos acreditadísimos automóviles «FORD», que rexiron dende o 10 de Nadal do 1920 até a data

	Pesetas
CHASSIS COMUN.	6.750
VOITURETTE para 2 pasaxeiros—aberto con arranque.	8.100
VOITURETTE > 2 > > sin > >	7.450
DOBLE FAETON > 5 > > con > >	8.650
DOBLE FAETON > 5 > > sin > >	7.950
COUPELET > 2 > > pechado con > >	10.550
SÉDAN > 5 > > con > >	12.200
CHASSIS AUTO-CAMION, con neumáticos	8.050

Con motivo da recente Real orden do 19 do actual, poñendo en vigor, con lixeiras modificacións, o antigo arancel que rexiu até o mes de Nadal do 1920, os prezos citados sufrirán unha enorme baixa, o que teño o gusto de participar aos numerosos clientes do auto FORD que estiveran agardando esta redución pra merca do mesmo.

Axiña recibirei da «Fábrica Ford», de Cádiz, outra importante remesa de coches e camiós, polo que os interesados en adquirilos axiña poden enviarme os seus pedidos pra evitar demoras na entrega.

Pra informes e toda crás de detalles dirixanse a

LUIS GRANADOS
AXENTE

Oficiña, Exposición, Garaxe e Salón de venda de pezas de recambio e toda crás de accesorios para automóviles

Payo Gómez, 5 **A Cruña** **Teresa Herrera, 6**

A NOSA TERRA

BOLETÍN QUINCENAL

ANO V—NÚMERO 141 - 31 MAYO 1921

Unificación e melloramento do idioma gallego

E preciso desarraigir os vicios gramaticales no idioma gallego, reformando o seu vocabulario, e mermando a regras precisas a súa gramática, ao fin de que sirva de guía a moitos dos nosos escritores contemporáneos, que pretenden facer pasar taes defectos por elegancias e fachendosas belezas gramaticales.

Moito temos que reformar para conquistar o fin deseado; pero o primeiro que temos de facer é procurar conciliar a lectura d'as combinacións formuladas coa preposición e o artigo, desterrando d'ela o ridículo abuso do "apóstrofo" e "guión" de enlace", sinos que, empregados con abundamento, fan difícil a lectura e escritura até o extremo de ser ilegibles as fermosas e galanas composicións dos nosos escritores, os que siguen cada cual ortografía diferente pol-o modo de escribir as palabras, dubidando a cada paso o emprego, non só dos sinos anteriores, sinon tamén n-os "acentos".

Para mostrar d'un xeito e maneira clara a certeza do noso aserto, abónda poñer na man d'un nero dúas composicións, unha gallega e outra portuguesa, e observarase que lee con mais corrección a portuguesa que a galega, ingente de ser para él menos familiar a dicción e frase portuguesas.

Imposible parece que, sendo o objeto d'os sinos facilitar a lectura e intelixencia do lenguaje, cheguen a surtir efecto contrario pol-a abundancia d'os mesmos conque os nosos insignes escritores gallegos plagan as súas composicións literarias. ¿Non é ridículo que a maioría d'os nosos poetas, por tal de lucir a súa erudición, abusen de tal xeito do apóstrofo, guión de enlace e acento, até o extremo de facer ilegibles a prosa e o verso por somellar seus escritos á

solfá do "canto llano"? ¿Non causa risa ver un verso endecasilado cangado de sete, oito ou mais sinos, facendo así imposible a súa lectura? Rematen já os nosos vates gallegos no abuso de tales "garrapatos", si queren lucir as grandes producións do seu ingenio.

Temos chamado a atención acerca de tan interesante asunto, e, ingente das poderosas razóns alí sentadas para desenraizar de cheo o tal engorro na escritura, parece que a maior parte dos nosos escritores teñen feito orellas xordas. As nosas observacións, mais que a poñer de manifesto os seus erros, iban encamiñadas a facer resaltar o verdadeiro mérito das súas composicións literarias, e, tanto mais atinados cran os nosos preceptos n-este particular, que, si ben temos escoitado loubar as súas obras por persoas eruditas, sotrimos tamén o disgusto de oír deplorar a desastrosa ortografía empregada n-os escritos das mesmas; ingente de todo, temos observado con grande contento que varios distinguidos escritores non teñen despreziado os nosos preceptos.

D. Antonio López Ferreiro, quen emprega con moita parsimonia estes dous sinos até o extremo de proscribir o apóstrofo en todas as contraccións das preposicións e o artigo, para formar a declinación gallega: vexamos o que di este distinguido escritor no prólogo do seu libro "A Tecedeira de Bonaval":

"Para indicar esta propiedade do gallego, e ao mesmo tempo para evitar a obscuridade e a confusión, meto, como xa fan moitos, entre as palabras encoladas ou aglutinadas, ora o guión, ora o apóstrofo.

Por eso, estes sinos economizoos canto mais posso, para non darlle á escritura a traza de un papel de música."

"Ben sei que n-algunhas cousas destas apartome da Ortografía hoxe xeneralmente seguida no escribir e gallego; pero como estamos no período constituyente, falemos con os políticos, creio que cada un pode esponer franca e lealmente as súas opinións. Pero, pol-a miña parte, protesto que estou prestes a

Os viños do Ribeiro

ARNOYA FINO

Siñifican o máximu d-a "delicadeza"

Bodegas da Viuda e Fillos de Xoán Fuentēs—Ourense

Representante na Cruña: **Waldo Losada**

adoutar e seguir ao pé da letra as regras que d'algún modo oficial se poñan e establezan."

Tamén o insigne escritor e docto catedrático de Dereito da Universidade compostelana D. Alfredo Brañas, convencido do prejuizo que fai á lectura gallega a superabundancia dos taes sino, tibo por comenmente proscibil-os dos seus escritos casi por completo, segun observase no seu artigo titulado "As linguas rexionales".

Vede, entroco, a forma en que escriben os nosos insignes poetas: solfee ou lea o que poida:

Q'o qu'é pol-o d'oxe. (Curros Enríquez).

C'as pingotas d'a-y-auga tecian. (Barciá).

Quer saca-l'os pes d'a alforja. (Añón).

Qu'áveira d'ó Lerez medra. (Losada).

Y-o berce d'o neno y-a cunqa do sal,

y-o Cristo de barro y-o testo d'o pote,

y-o rabo d'o fuso y-a pedra d'o lar. (Ferreiro).

Haberá que se atreva a leer sin tropezo, as anteriores liñas, a non ser despois de ben estudadas? E aínda así, ¿haberá quen poida lel-as despois de tal desmembración literal e silábica?

Juzgamos moi oportuno que os taes sinos teñen de desaparecer por completo da nosa lingua galega, e, si algunha vez usáren-se, ten de ser exclusivamente cando, por medio das contraccións, dase lugar a homónimos e combinacións de dobre significado, difíciles de describir pol-o contexto gramatical, porque a soavidade e dozura da lingua dos gallegos consisten na superabundancia de vocaes moles, que dan orixen non poucas veces a encontros viciosos, taes como o "hiato", "aféresis", "eclipsis", etc., e, para conciliar a fonación, é preciso preparar as palabras comenmente por medio d'estas figuras; mas os nosos modernos escritores deron na mania de atildar taes voces con apóstrofos e guions de enlace, con obxecto de asinillar taes figuras, armando tal jerga e galimatias na escritura, que ningún extrangeiro é capaz de leer as suas composicións: por todo o exposto, somos do parecer que debe de restaurarse, en canto a este particular, a escritura dos nosos denantepasados.

(Apuntes gramaticales página 10 a 14. "Crónica Troyana").

Manuel R. RODRIGUEZ.

Sinxela e francamente

Eu son arredista.

Porque quero que a miña patria non viva sometida a ninguén, dependente de ninguén, en relación de subordinación categórica con ninguén; sinón ceibe, libre, soberán, dona dos seus destinos, señora da sua vountade; sin outras relacións coás demais patrias que aquelas relacións que son determinadas pol-a propia comenza, a salvagarda da propia seguranza é a obriga natural, con semellas de impera-

tivo, que todol-os pobos teñen de rechazaren o illamento pra viviren en sociedade.

Porque desexo que os fillos da Galiza, que os tural dentro da miña patria sexa a gloriosa lingua que nos pertenesce eisclusivamente; e cuia importancia hacharase de cote en relación co arredamento que haxa antre ela e a groseira lingua da Meseta.

Porque desexo que os fillos da aGliza, que os compatriotas, non teñan nada que os asemelle ós das "terras probes e irtas"; decatándome de que en tal difrenzación, na elaboración de un arredamento grande, se hacha o segredo, o verdadeiro segredo, da liberdade da Galiza e a prena reivindicación da sua personalidade nazonal.

Porque arelo, pr'à cultura galega todo aquilo que, faguéndoa orixinal, autóctona, europeia no senso simbolista da verba, teña, pol-o mesmo, a virtude de trocala en independente, en modalidade que se alonxe por comrepto das influencias e dos moldes de Castela.

Porque aspiro a que a miña patria sexa dona de unha forte persoalidade económica, creada por ela mesma, sustentada por ela mesma, sen dependenza nen subordinación de ningún xeito coás alleas.

Porque teño a pretensión — n-unha verba — de que a Galiza toda galega, netamente galega, eisclusivamente galega o que supón arredamento, independización, crebadura de certas amarras—sexa pra nós soios en priméiro termo, e dimpois pr'à humanidade, sen difrenzación de categorías dentro da mesma, nen de nazonalidades; do mesmo xeito que quero que a humanidá sexa pra nós a vecindade agariñosa e aloumiñante, que acolla de cote as nōsas coitas e os nosos dōres co mesmo amore e o mesmo intrés con que nós aun acolleremos as coitas e as mágoas dos demais n'unha xuntanza fraterna dos pobos que o porvir deixa entrever—feitos irmáns pol-os impulsos do corazón, endexamais pol-os da forza.

E por querer todo isto, e por traballare, pol-o trocamento en realidade de todo isto, que hoxe tan somentes é unha risoña espranza, é pol-o qu'eu son arredista, decididamente arredista; toda vez que, sen o arredamento total que desfaiga a malfadada unificación que nos puxo en trance de morte, non sería posible a iniciación da labore reconstructora que terá de faguer xurdire, en vez do vello e ruiñento edificio estatal que hoxe constituimos cōs demais pobos ibéricos, a xúrdia edificación que os nazonalistas peninsulares temos d'erguere...

Ramón VILLAR PONTE.

MARCELINO DOMINGO E O NAZIONALISMO

Despois da xeira de Marcelino Domingo por terras galegas, convén dicir algo de certas manifestacións suas, moi dignas de se teren en conta.

Marcelino Domingo, inda que republicano socialista, simpatizante co soviétismo é un nazonalista forte. Como bō catalán ama a Cataluña por riba de total-as cousas. Non se fartou de lle dicire a cantos

galegos ouvironno, que ele nas suas propagandas por Cataluña non emprega outra lingua que a catalana, como non emprega outra lingua que esta na correspondencia c'os da sua terra. Por iso sinteuse ledo a o sabere que no Concello da Cruña habia xa un edil que falaba en galego nas sesións.

Marcelino Domingo coida que o Estado hespañol ten fracasado. Coida que somentes Hespaña poderá voltar a ser grande e forte concedéndolles a autonomía ás diversas nazionalidades ibéricas, pero a autonomía ampla, a base de creación de tantos Estados rexionaes, con Parlamento propio, como sexa preciso. Coida que Hespaña somentes logrará xurdir dentro d'un réxime federal. E dixo que xa a Constitución republicana recoñecera a necesidade de crear aqués Estados, que lonxe de seren un perigo para a unidade peninsuar resultarían o único vencello armonizador e patriótico.

Manifestou que mentres exista o actual i-absurdo sistema centralista, ningún hespañol sentiráse solidarizado c'o Estado. Tronou contra Madri símbolo de total-as nosas decadencias. Afirmou que o terrorismo ha de ser cousa pasaxeira, que axiña voltará a prantearse o problema de Cataluña integralmente, e que, cando isto aconteza, os republicanos nazionalistas, enemigos da "Lliga", sumáranse co'a "Lliga" para liberaren a Cataluña, xa que alí, cando de cousas esenciaes do catalanismo, se trata, non hai izquerdas nin dereitas, senon que todol-os cataláns son un só corpo i-un só espírito. Afirmar que o nazionalismo é conceito reaccionario—dixo—e demostración d'incapacidade intelectual; é proba de que os que tal aseveran, non teñen ollos para veren a realidade; pois somentes—ao seu xuízo—pódese chegar a fraternidade universal pol-a plena liberación das nazionalidades naturaes, liberación que traxerá a morte de todol-os imperialismos, i-o nacemento de fecundas fontes de cultura, hoxe cáseque enxoiatas. C'o nazionalismo non só son compatibeis os credos ideolóxicos máis radicalistas, senon que todo credo social para trunfar e imporse, terá que s'afineare, como n'un instrumento natural, no mazonalismo.

Marcelino Domingo decraróuse tamén partidario do sistema eleitoral chamado da representación proporcional e da creación do Parlamento técnico á veira do Parlamento soberano, logo que este sexa expresión sincera da vontade popular e non enantes porque d'aquela nascería fracasado.

Non foi, pois estéril para a nosa causa a xeira de Marcelino Domingo por Galiza. Este dóunos a sensación de home moderno, culto, honrado, serio, enemigo d'engaiolar con mentiras ás masas. O loifador político que nunca mais estivera na nosa Terra, leva d'ela unha impresión moi grata.

Suscríbese vostede

A NOSA TERRA

VERSOS NOVOS

Rua do Misterio

No engado das augas cantareiras
ao alén
camiño na canzón.

No engado das pardas nevoeiras
ao alén
viajo en corazón.

Adiante!

De cote a camiñare e a asenllare
no alén do espazo
no alén da terra
no alén do mare.

Sulagado nas augas
que beijan-as riveiras
mergullado na brétema
que bica as moufas cumes
diluído na ola
que chouta no lombo d'Atlante
morto de sede
vou onde as augas van,

A scentilar no orvallo
a rir na fontaiña,
a cantar río abaixo,
a soñar cumio arriba,
a bruar no balbordo do mar.

De cote adiante!

A esculcar—degarando—a cubizar—asen-
[llando—vou onde as augas van.

Nos redemuñios
do vento,
do río,
da brétema
e do mar.

Rua do Misterio,
Rua da Saudade,
Camiño da miña Terra.

V. TAIBO.

Ao Consello permanente das irmandás

Adianto xa que non me considero persoalidá de ningunha eras, en Galiza nin fora d'ela, pro a miña condición de galego obrígame a decir meus pensamentos nas custions expostas pol-o Consello permanente da Irmandades.

Eu entendo, e quero, unha Galiza que se gobernē económicamente por sí mesma, sin a mescolanza aldraxante do poder central, cheo de comenencias.

Un réxime propio, económico e político, debere sere, pol-o de agora, todo o noso desexo, deixando

o Consello ou assembleia que enton se formaría pra gobernarnos liberdade bastante no reximen interior da ensinanza, a xusticia e as obras públicas.

E xa que da ensinanza falo, a nosa debera ser obrigatoria nas escolas públicas e particulares pol-o tempo mínimo de seis anos, ensinandolle ós rapaces simultaneamente o galego y-o castelán.

Na xusticia creárianse novas disposicións axeitadas ós costumes, feitos e indiosinacraza do noso pobo.

E nas obras públicas fagueríanse co-a maior rapidez as moitas que precisamos, especialmente camiños de ferro, carreteras e canales de rego.

No meu conceito no nos conven unha libértá absoluta. O exército e o reximen militar en pleno, debe sere o mesmo que temos, aínda que fortificando os portos como requieren as necesidades modernas.

Tamén precisamos representación no Parlamento hespañol, pro os nosos deputados fagueremo-l-os nos mesmos, sin que na elección e aprobación definitiva das autas interveña máis Tribunal de xusticia que o que nós teñamos por superior dentro da Terra.

Nos demais asuntos será o Supremo que temos hoxe quen diga a última fras e-o noso xefe político, civil e militar, en calquer orden y en todol-os casos, ten de sere o Rey de Hespaña.

E, por último, enlevo ó Consello permanente das Irmandás un aprauso sinxelō e forte pol-os acordos tomados na terceira Asamblea nazonalista celebrada na cibdá de Vigo, especialmente pol-os dos números 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 23, 24 é 25, reservando a miña opinión sobre os 8, 17, 18 é 22 e protestando enérgicamente contra o número 13, por consideralo contrario ós dereitos dos homes libres, base da nosa aspiración

Joaquín VILLA LORENZO.

Cabanillas e os estudantes catalás

Como xa tiñamos dito, na Asociación Catalana d'Estudantes, de Barcelona, houbo un acto solene de lectura dos millōres poemas de Ramón Cabanillas, despois d'unha notable conferencia preliminar, que acerca da personalidade do noso poeta, dou o ilustre escritor Tomás Garcés.

Os versos de Cabanillas foron moi apraudidos pol-a numerosa concurrencia que enchía o local da Asociación de estudantes cataláns.

O Sr. Garcés—digno da gratitudē dos bós galegos—foi tamén louzado en xustiza.

Idevos decatando de que, namentres os casteláns nos aldraxan, os catalás, coma de cote, tratan d'ergueren os nosos valores.

Falou millor o catalán Garcés de Cabanillas, galego, que o parvo Linares, galego de pia bautismal (si é que é galego de pia bautismal, pois coidamos que o cristinaron en Madrí, onde nasceu) ten falado de Curros.

Os estudantes cataláns enviáronlle tamén un querendoso telegrama de saudo ao noso poeta da Raza.

Don Fuco o "vir bonus"

Índa nos parece un sono a sua morte. Hai homes que tardan moito os amigos en se dare por convencidos de que teñan desaparecido para sempre. E con "Don Fuco" iso nos ocorre.

E "Don Fuco" xa áchase acochado no terra fría do cimiterio. Aquel home tan bō, tan nobre, tan servicial, tan sinceiro, aquel home todo corazón, tan namorado da Patria, tan enxebre, do que se pode decir, coma de ninguén, que non deixa un sō enemigo, témolo perdido para sempre.

E certo que ele vivirá nas suas obras e que cantos se preocupen das cousas de Galiza, no senso histórico e arqueolóxico, hánse de ver obrigados a relebralo eternamente. Porque o ilustre Tettamancy deixa unha labor moi considerábel. Mas o amigo, o irmán, xa non voltará a er, entre nós, o compañeiro de loitas a quen profesábamos un fondo agarimo i-un longo amore. Xa non saberemos mais dos seus encabuxamentos súpetos nin dos seus cariños intensos. A man patriota y erudita que tantas follas notables dedicou as cousas galegas, xa é un anaco frío de carne a apodrecere. Non a voltaremos a apreixare.

Con don Fuco perde a Cruña un dos seus homes representativos; e perde Galiza un propagador das suas grandezas. A "Irmandade da Fala" da que foi un dos fundadores entusiastas, ha de choralo sempre, como xa ven chorando a outros. Na "Irmandade" ten dado conferencias, en "A Nosa Terra" ten escrito páxinas cheias d'interés, c'os irmandiños intervü en algúns actos de propaganda ¿Cómo esquencelo pois?

O nome de Tettamancy levámolo chantado no corazón, y habemos de señalalo con orgullo ás novas xeneracións para que adeprendan nos seus talentos e nas suas virtudes "a esculpiren a propia estatua."

Probe don Fuco, cuya lembranza trai o pranto aos nosos ollos! ¿Que pouco s'acerta a decise cando se sinte moito!

Frente a Irlanda

Que tristes as olas van
a bicar tua praia ignota
onde parece que llofa
toda a brétema d'Ossián!

Saberán cecais os mares
do sufrir da tua Raza
que entre saloucos s'abraza
aos Cristos dos seus allares?

Sáben'o ¡ai! que as olas belas
con amor cingüente en coro...
Irlanda: tamén eu choro
tua escravitú co elas.

Y-eu quén sōn? Névoa que amasa
a vida, voz que se afoga,
e un espírito que boga
e un pensamento que pasa.

Que ô pasar o dōo ve
no teu rosto en dōo apreixo,
e ô ollalo deita un beixo
e logo di... ¡non sei qué!

Adeus, Eirín! Cativo son'o
mais en min tamén escondo
un sono morto... ¡tan fondo
tan fondo com'o teu sono!

Soilo que tí vivirás
anos d'anos, par'a arela
d'unha Raza ver trunfar,
i-eu son cal folla marela
e murcha que anda a voar.

(Do libro "Exodo", de Amado Nervo). Traducción
de F. PITA.

ROMANONES E MAURA, EN BERLINA

O federalismo i-o rexionalismo trunfantes

¿Non vos lembrais de que vai para tres anos que o conde de Romanones dixo no Parlamento, contestando a un catalanista, que alí non se podía falar de autonomía, o que lle dera pretesto a Cambó para facer decatar a todos da enormidade do conde?

¿Non vos lembrais que, inda tempo adiante, Maura, n'un discurso dos chamados patrióticos, c'os ollos en branco afirmou, e no "Diario de Sesión" áchase consignado, que iso do federalismo xa era unha cousa arcaica e fora de moda?

Pois os políticos franceses andan traballando para impoñeren o principio rexionalista no seu país. Fracasado o proxecto de Reibel, agora estúdase o de Cobrat. Francia, despois da guerra, coída perciso acabar c'o centralismo.

Y-en Inglaterra, xa sabedes que Murray Maedo-

rald presentou un proxecto de lei ó Parlamento de Londres para establecer o réxime federal, a base de diputacións e senados locais en Inglaterra, Escocia e País de Gales, co'as mesmas facultades e poderes que a lei fai pouco aprobada para Irlanda concede a esta terra heroica. Y o "The Times" louba con entusiasmo a idea.

¿Que talla d'estadista pode ter para vós un Romanones, que coída (coídaba, millor dito, fai tres anos, criminoso o falar d'autonomía), ou un Maura que calificou onte casi, de antigüalla o federalismo?

A FESTA DA FUNDACION DAS "IRMANDADES"

A Romaría a Elviña

O domingo faceráse a xa tradicional romaxe ao souto d'Elviña, onde vai para algúns anos celebróuse c'un acto solene a fundación das "Irmandades da Fala", baixo a presidencia do poeta da Raza, Ramón Cabanillas e co'a adhesión das persoalidades mais outos da intelectualidá galega.

As "Irmandades" sempre rexas e cada vez máis fortes e máis dispostas a loitar en polo ben da Terra, non poden esquecer nunca aquela xornada histórica. E queren por iso que a festa relembrativa da mesma teña cada ano maior releve.

O domingo, pois, é seguro que tódol-os irmáns que non atopen causa que llo impedito, acudirán ao souto d'Elviña, onde han disfruitaren d'unhas horas campestres cheias de ledura.

¡Viva a festa das "Irmandades"!

AO QUERER FACERSE IMORTAL

Linares, morreu ridícolamente

Tencionábase facer un traballo crítico encol do valdeiro, ridículo e parvo discurso que Manoelino Linares Rivas leu ao ingresar na Academia Española.

Mas como xa algúns xornaes faloron d'isto, provando que Linares non fai senon tonterías, e como xa a estas horas ninguén fica sin se convencere de que é nulo o talento do autor do "Cristobalón" (a obra "mais sua") somentes copiaremos o que un xornal importante, "La Voz de Madrid", non sospeitoso d'enxebriño, dixo do discurso de marras:

"Aun los que no van a recepciones académicas saben ya que el domingo fué día grande para Galicia. Una Academia recibió a Bugallal; otra, a Linares Rivas. El uno elogió a Besada; el otro, a Curros.

Por cierto que en los elogios de Linares a Curros hemos leído frases harto curiosas: "Aún los gallegos no entienden muchas veces su gallego"—dice de Curros el autor de "Cristobalón". Como el discurso del Sr. Linares no es más que un "donde digo digo", y bien lo declara al terminar ("Alabé a Curros, sí, pero en el fondo de mi alma estoy alabando a Galicia") ¡quién sabe si también allá en el fondo de su alma, al decir que los gallegos no entienden a Curros, alude a los que no gustaron de "Cristobalón"!

Y sigue diciendo el Sr. Linares: "Cuando la idea

le impulsa, va recto como un álamo á la idea, a expresar-la como la concibe, y entonces, sin cuidado le tiene que la frase no sea muy castiza ni que a la metrificación le falte o le sobre alguna sílaba." Tam- bién aquí se retrata el Sr. Linares, y basta leer su discurso. Lo que le tenía a Curros sin cuidado, a él le importaba un pito: Curros, tal como su ensalzador se le imagina, es un gran precedente. Eso de ir como los álamos a las ideas resultaba muy cómodo, en espe- cial para los álamos. Las ideas pueden dormir tran- quilas."

Unhos comentarios

POR CARAMBOLA...

O Concello da Cruña, con motivo da morte de Emilia Pardo Bazán, lembrouse de outras duas mu- lleres genias da Terra: Rosalía Castro e Concepción Arenal.

E tomou o acordo de pôr os seus nomes con le- tras d'ouro no salón de sesións.

Quêrse decir que sin a morte de doña Emilia, as outras para os concellaes seguirían esquecidas.

Pois homenage por carambola se chama isto.

Mas que se fagan moitas carambolas do mesmo xeito.

FESTEIXEIRAS.

"Acción Coruñesa", noso querido colega, ten pu- blicado un programa de festas.

Atopámolo ben en total. Inda que na "Ráfaga" de Vigo pol-o xeito festivo d'este boletín, estaría millor encaixado.

Verbigracia, aquilo de Festa d'affirmación rexio- nal con todol-os alcaldes da Galiza asistindo a unha corrida de touros.

Somentes que de se levar á realidade compriría que as "primeiras pedras", de que fala o proxecto de programa se "colocaran" ise día.

Catrocentos alcaldes caciquis feitaura do caciquis- mo, merecerían tal homenaxe e moitos mais do mes- mo xeito. Inda que resultasen "cruentos"—con per- don do Sr. Suárez González, home agora tan festivo que descoñece o significado da palabra. ¡Un home que lle chamou "cruento" a La Cierva, sin lle que- rer chamar, e dixo que él andaba no "éxodo cruento" de facer as festas cruñesas!...

Outro número digno de ser proposto pol-a "Rá- faga" de Vigo é o do homenaxe á Pardo Bazán, con discursos de Maura, marqués de Figueroa, Carraci- do e Linares. Maura, como presidente da Academia Española, que lle negou a entrada n'ela a doña Emi- lia, admirabel. Linares, coma "concedor" de Cur- ros e como enemigo que foi da condesa, delicioso. O marqués de Figueroa, coma modelo d'estilistas, exem- plar. E Carracido, coma fósil científico, kolosal.

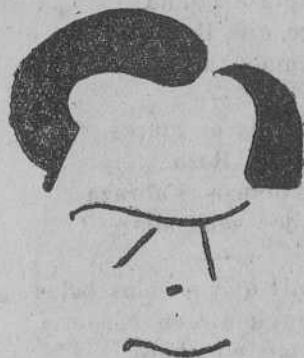
Outro número tamén moi galleguista parécenos de pôr as primeiras pedras dos grupos escolares de Curros, a Arenal, e "Altamira". Y o d'abrir a pri- meira carreira do parque... "Xaquín Costa".

¡Que esquisitez cultural e que amor ós valores galegos hai na Cruña!

Mas este número derradeiro xa non'os parece axeitado a un boletín com'a "Ráfaga", porque a "Rá- faga", inda sendo festivo, quer que coroe a Vigo na eume do Castro, o pazo de Galicia, idéia de Palacios.

Os nosos grandes Mestres

TEIXEIRA DE PASCOAES

ALVARO
CEBREIRO

Falamos d'este ilustre portugués, como queren- do apresentatione aos nosos irmaos, tería de resultar ri- dículo. Porque ja é ben conecido dos leitores e ácha- se nimbado pol-os loureiros d'unha sona universal.

E o mais alto representante do nazionalismo es- piritualista na Iberia; e tamén un dos mais genias poetas contemporáneos. Y-é ainda o mestre de todol- os intelectuaes galegos mozos e de toda a mocidade portuguesa d'agora.

Teixeira de Pascoaes co'as sus teorías poéticas, de xeito filosófico acerca da saudade, creou un novo valor patriótico común ás terras d'alén e d'aquén o Miño. Levou ás letras portuguesas un espiritualismo nobre e fecundo, mais aveciñado co'o sentimento que co'a inteligencia, capaz de pôr en estado nacente fu- turista a i-alma da Lusitania.

Na sua "Arte de ser Portugués" que ningun ga- lego ten d'ignorar, áchase a sua persoa viva encar- ceada; áchase o porvir luminoso de Portugal i-o por- vir luminoso da Galiza. Nos seus versos esquisitos to- d'o lirismo da Raza común vibra de maneira admi- rabel.

Teixeira de Pascoaes, que inda non conta corē- ta e catro anos, ja ten conquerido a inmortalidade. E ja ten feita unha escola, a escola do saudosismo patriótico, flor sublime da Raza luso-galaica.

A sua distinta figura, sempre d'actualidade para nós, hoje no xeito físico, reducida a rasgos sinxelos de caricatura pol-o lápiz notabre de Alvaro Cebre- ro, é honor e i-adorno d'esta folla enxebre que sauda ao mestre con moito amore.

LIÑAS NECROLÓGICAS

O noso querido irmán Vicente Risco, áchase abraiado por unha fonda pena. Por unha pena que aboya por riba de todas as expresións d'afeuto e de todas as palabras de consolo.

Ele ten perdido ao seu bô pai, e sente porén o valeiro d'un agarimo inequiescente na intimidade do fogar.

Moito queremos a Vicente Risco, moita estimanza e devoción gardamos para ele os nazionalistas galegos, cantos formamos esta estreita familia espiritual das "Irmandades", e pol-o mesmo, facemos nosa a sua dôre i-ás suas bágoas sumámol-as nosas.

Vicente Risco poderá decatar-se de cómo cantos somos profesos na relixión do galeguismo nas horas de tristura para un, todos espiritualmente nos unificamos. ¡Bendita "Irmandade" de un para todos e todos para un!

Outro irmán noso, moito estimado, Francisco Vázquez Enríquez, anda tamén a chorar unha perda doxosa: a do seu sogro, a do pai da sua distinta dona, acaecida fai poucas datas na vella Compostela.

Vázquez Enríquez recibiu proba do noso sentimento fraterno con motivo d'aquela disgracia. E poido ver como en espírito, á sua veira, estivemos todos os irmáns na santa causa nos seus maiores momentos de tristura.

O culto da Vaca Astral en Galicia

Todas as relixions d'o mundo tiveron n'as verdadeas predicadas por seus fundadores moys grandes analogías, e todas coincidiron n'o culto primitivo, n'a devoción a vaca, símbolo d'a agricultura e d'o traballo ó común pensar.

Eisi o nome Gantama, adoutado por Sindharta Muni, non eispresa senón a idea de "vaqueiro", "home que coida dá vaca". Na remota antiguedade a imaxe de Iris era representada coroada de tres festas de touro. Tamén a poesía vedica fala d'as vacas gardadas pol'a serpente "Ahí" que fono roubadas por "Pani".

A mitoloxía griega ocupáse d'as vacas de Gerion, rey d'as illas Oestrymnides d'as costas galegas que fono roubadas por Hercules dempois de dar morte ós guardians.

A testa de Gerion foi enterrada pol'o fillo de Hercules Ualactes ó de d'a torre que levah oxe o nome d'ese Deus situada n'a Cruña.

Yeisi fundouse n'a nosa terra moys lentamente o culto a vaca, que tivo moitos tempos e que simbolizaba no poder de Gerion a obscuridade, mais no poder de Hercules xa eispresa o mais perfeuto sino d'o Sol.

Este traballo imposto ó matador d'Anteo por disposición d'o oraculo d'Apolo é a eterna loita d'a man branca c'a negra o poder dos deuses triunfador d'os demos.

A importancia do culto á vaca faise notar n'o alfabeto ó pasar os sinos d'a ideografía á representación simple.

O derradeiro sino e a letra fenicia áleph que significa boy y'este e orixen da primeira letra de todos os abecedarios d'o mundo.

Mais tarde foi invertida pol'os Iberos facendo ista letra. A que despois viu de Grecia xa transformada igual á nosa "a" c'o nome de Alpha.

Tamén d'ista devoción derivaronse moitos nomes. Touron, Touredo, Touriñan, etc., o mesmo que os precedentes d'a raiz basca Cecen (Touro), verbigracia, Cecebra, Ceceda, etc.

Dempois foi identificado este culto segun Diodoro Liciliano c'o de Baco, de donde ven o nome de Libredon, donde foi sepultado San Yago.

En fin, a vaca encerra un gran hermetismo. A mesma insiña adoutada pol'a S. T. non quer decir, segun moitos, a humanidade, senón a sintetización representativa d'a verdade alumeante. E a testa d'a vaca virada car'o ceo, pois n'este senso é empregada en moitas moedas antigas.

Luis AMADO CARBALLO.

Pequenos ensaios

A loita dos traballadores da terra

(A)

I

OS TEMPOS...

Pr'os agros galegos son chegado-os tempos de loita.

Os agros galegos despertan, pesi-o esmagante asoballamento caciquil, istrumento e froito do centralismo. A verdadeira Galicia produtora, a das leiras i-a das ribeiras, sente agora, dimpois de catro séculos de servidume tremores de fortes rebeldías escontr'o imperio das vellas oligocracias. O espírito d'asociamento solidariza voluntades i-encadeza esforzos n'un común afán de liberdade e milloranza. Alí onde antano había senon unha eirexa, e dimpois unha eirexa i-unha escola, hai oxe una eirexa, unha escola i-unha sociedade de labregos. A produción agraria é o mais importante dos factores da economía galega... Emporiso o problema do traballo da terra na Galicia ven a sere—fora o da personalidade nacional, qu'è o primeiro problema de todos os pobos—o mais vivo e candente de cantos antre nos s'axitan no actual momento hestórico.

II

A PARADOXA DO FRACASO.

Mais, pesi-a toda ista importancia, urxencia e intensidade da nosa cuestión agraria, o éxito conquirido non amea co-a magnitude do movemento; as desexadas solucións se non antrollan siquera en lonxanía. Xa chovéu moito dende que se deixaron ouir os berros precursores da nova rebelión vindicadora dos dereitos do home do sulco, e aínda non chegamos a abrenquer cousa de proveito no tarreo das realidades políticas i-económicas. D'os carenteito distritos de Galicia, n'uns a maoría e n'outros a totalidade dos electores son xente labrega, e aínda asin se non sentón no Congreso d'España un soilo deputado agrario. A loita escontra o caciquismo i-os foros—as duas sobrevivencias feudaes que n'os tempos d'agora provocaron con mais forte e unánime irritación as rebeldías da raza—leva xeito d'adequirir unha crónica perstencia...

E se isto acontece realmente, con sobra numérica de forzas afeizadas de vountade de loita, cales son os causas da paradoxa do fracaso?

III

INCULTURA LABREGA

A opinión avulgarada e corrente—que non sempre adoita sel-a mais verdadeira, senón a mais caudidamente cómoda—siñala com'a principale d'aquelas causas a xeneral incultura labrega. Oise dicire a co-

tio, que ao noso labradore denantes de lanzal-o á loita é preciso instruí-lo; que par-o redimire civilmente hai que escomenzare por faguer d'il un home culto, donándolle a concencia dos seus dereitos por meio da escola. D'outra maneira—engádesenon sahire endexamais da sérvidume, senón que, a tod'o mais, conquerirá un troque d'amo, un siñore novo tan asorbente coma o cacique antigo a volta do tempo preciso pr'o afinamento do seu dominio adventiceo. Porque os labregos, sen lus d'intelixencia propia pra se decataren da súa categoría civile e iñorantes da noición dos seus dereitos e deberes cibdadáns, cando s'atopan enleados n'algún dos pequenos ou grandes conflitos da loita pol-o pan e da vida en sociedade, buscan-o auxilio alleo, acoden á persoa que ten-a aldeia ou na vila carta branca pr'arranxal-o todo, sen que lles importe pouco, nin moito deixar hipotecada-las concencias. En troques, se o terruneiro estivera capacitado para se movere sen rodrigamentos nin tutorías; se non vivira de cote espoto a ter que demandare a proteición do siñore, non xurdiría o caciquismo, pranta maldizoada que frolece encol dos tarreos abonados pol-a incultura.

IV

PRIMEIRO LIBERTADE...

Eu disinto da opinión avulgarada e corrente... E non porqu'iso de querer facer do labradore un home ilustrado esteña mal falado, inda que cheira a pali-que de deputado cuneiro... Disinto porque, ollando o porvir práctico do problema, pretendere que a capacita- ción cultural do terruneiro ha d'antecedere á súa redención, é o mesmo que desexarlle a eternización na escravitude. Percisamente coído—reflexando a idea de Julio Senador—qu'entramentras non libertemos ao labrego das servidumes económicas non se criará n'il a necesidade da cultura. O comer é primeiro c'o leere. Denantes que todo, unha vida human e ceibe. Cando o traballador da terra teña unha relativa folgura económica, estonces abriranse novos horizontes á súa y-alma e xurdirá n'il o apetito da cultura. Entramentras non apetecerá senón pan...

V

CRISE D'IDEYALISMO.

As causas que vimos perseguindo son outras. A paradoxa do fracaso ten-as raises na ausenza d'espi-ritualidade. O agrarismo galego eisiste somentes coma movemento inconcreto, como forza desatada e xenerosamente infeconda. Ata o dia, foi unha loita pol-a loita, e a loita non pode ser fin, senón meio. O agrarismo, coma doutrina política ou sociale non eisiste; faltalle un vencello espirital d'esforzos; faltalle a fe n'unha idea intransitoria; faltanlle dogmas perduradores.

Ista crise d'ideyalismo provén de que n'o agrarismo galego os apóstoles precederon os pensadores; provocouse o levantamento das masas sen antes se definire a ideoloxía, sen se facer a eisposición de doutrinas; apareceu a apoloxética sen rudimentos de filosofía.

Entramentras este valeiro non s'encha, por moitos miragres d'organización que se logren, nunca teremos feito mais da metade da obra: a unidade material. Quedará ainda por facere outra metade: a unidade espirital.

V. PAZ D'ANDRADE.

DÉCIMAS DO CURA DE FRUIME

a Excma. Sra. Marquesa de Camarasa

Co o desexo de acordarvos que en Galicia o seu funduxe ten a vosa nobre fruxe vou en galego a falarvos; De esto non hay que estranarvos; antes ben, facendo gala de "esta nación", estimala, e si porque moyto dista, non a conoécés de vista, conoécéda pol-a fala.

O que no meu peito pasa, decervos quixera agora, miña moi nobre Señora Marquesa de Camarasa: Mais si ha de ser pol-a taña do meu reconecemento, non é posibre o que intento, pois para eso, a ben ser, me facia falla ter todo o voso entendemento.

Sí, miña Señora: o meu é moi cativo, e minguado, con que non pode o coitado dar mais do que ten de seu: Por un ninguén me teño eu, posto na vosa presencia, e non me estrevo en concencia a falar, sendo un Jan-pan, con unha Señora tan grande, como Voselencia.

Grande sodes, e esto non soilo pol-os herdamentos dos Cobos, e dos Sarmientos, que en tanta altura vos pon: Por unha e outra razón a vos a Grandeza pasa de Rícla, e de Camarasa, e anque esta fan alto guinda, vos sodes, Señora, aínda mais grande que a vosa casa.

Esto é certo, porque vos, por tan xenerosa, e boa, hoxe sodes a coroa dos vosos nobres Avós: Por eles sabemos nos tendes estados e rendas con regalias tremendas, mais todo esto e nimigalla, que por moito e ben que valla, non chega coás vosas prendas.

Mais de estas, que son patentes, non quero falar, porque para vos, o oílas é como rallaryos os dentes: xamais tivedes mentes de alabamentos por elas, e anque percurades telas de todos para o proveito, sempre estades con despeito, por non poder escondelas.

Mais non podés, porque o lume, por moito que se atafegue

logo o venta quen se achegue,
 anque del non vexa fume:
 Xa sei tendes o costume
 de obrar ben con un profundo
 sagredo, mais n-eso fundo,
 que hai de vos novas mais cheas,
 porque das vidas alleas
 sempre fala moito o mundo.

Eu pol-o menos de día,
 e de noite, si aquí Dios
 me dese con quen, de vos
 falando sempre estaría:
 De eso non me fartaría,
 pois tería en eso gloria;
 mais tamén cousa é notoria,
 que si por non poder mais,
 a língoa cala, xamais
 esta calada a memoria.

Esta decote decindo
 á orelle nfe está: ¿qué fas?
 ¿dónde, Señora, acharás
 de xenio mas nobre e lindo?
 Ti de ela estás recibindo
 honras sin comparación,
 e anque todas grandes son,
 e que causa mais espanto,
 é a de facerche canto
 no seu nobre corazón.

¿Cón qué has de pagarlle, dí,
 (si podese caber paiza)
 o que sendo quen é, faga
 conta de un tal coma tí?
 Eu respóndolle, é así:
 mais tamén así se vé
 a sua bondá; porque
 tanto favor, é tan bó,
 non mó fai, por quen eu sô,
 si non por ser ela o que é.

De esta maneira entre mín
 falo de vos á calada,
 e din n-esta matinada,
 desde que en ser voso dín:
 Moitas veces presumín
 decervolo, como agora,
 mais como sodes Señora
 tan grande, non se estreveu
 a musa, porque teme
 á nota de faladora.

Pero hoxe mais advertida
 conoce andou a o revés,
 porque unha expresión cortés
 naide a ten por atrevida:
 Pol-o mesmo arrependida
 de haber calado, hoxe fala,
 pois anque para excusala
 non faltaría disculpa,
 sempre que é dudosa a culpa
 o mellor e confesala.

Sírvase, pois, Voselencia,
 de botarme a ausoluzón,
 pois en esta confesión
 descargo a miña concencia:
 espero esta indulxencia,
 que lle pido sin falacia,
 propondo con eficacia,
 como (Dios diante) endicio
 vivir no voso servicio,
 e morrer en vosa gracia.

PENEIRANDO

A pesar do moito que traballaron os ferrolanos pra
 que o moimento aos héroes de Cavite e Santiago de
 Cuba fora feito n'aquel pobo, vaise facer en Car-
 iagena.

A nós impórtanos moi pouco ao que se faiga ou non
 no Ferrol, pero é unha proba mais do pouco dispos-
 ios que se achán a servirnós os políticos centralistas.
 ¿Cando os galegos se decatarán d'esto?

Cando xá coidábamos que morrera aquilo da
 "pequeña patria", a "Voz" e o Instituto de Estudios
 ¿Cantas pátrias terán estos señores?
 ¿pódese decir gallegos? volven a falar do mesmo.

Un disgraciado, da provincia de Lugo, que foi
 a América para ser dependiente i-andar en mangas
 de camisa, saíndose do seu terreo, fíxose cronista. E
 n'un xornal da Habana, dende Nova York, escribe
 parvadas tan cursis como cheias de asnadas.

A derradeira é falando do portugués. Di que o
 portugués resulta língua aspra, somellante a ladri-
 do de can.

¿Coñecería algun portugués ese parvo ridículo
 para quen o inglés, o alemán i-o castelán son líng-
 üas doces e moles?

Trátase d'un Rodríguez que si algun día torna a
 Galiza xa haberá de se decatar como "acá" non pode
 ser ningún parvo persoa.

Y-él ornea.

E vergoñoso que ninguén tome a iniciativa para lle ren-
 der un homenaxe o gran galego que tanto traballou pol-o
 ben da sua Terra, D. Francisco Tettamancy.

Nós agardábamos que xurdira un amigo do ilustre fina-
 do, ou un organismo simpatizante c'o seu labor cultural e
 patriótico que fixera algo.

E nin ese amigo nin ese organismo xurdiron aínda.

Agardaremos outro pouco, e logo a «Irmandade facerá
 o que poida.

Finóuse Eduardo Sánchez Miño. Somentes no rexistro
 civil vimos escrito o seu nome. Ninguén ll'adicou unhas
 iñas de lembranza.

Pois ben as merece quen, como Sánchez Miño, fixo canto
 lle foi posíbel para erguer a dramática enxebre.

Foi, c'o malogrado Jambrina, dos fundadores da Escola
 Galega de Delamación.

Pro coma morreu probe, como non podía facer favores
 a ninguén, coma non era cunheiro nin cacique, pois..... a
 esquecelo.

Nós temos unha lembranza garimosa para o bo galego,

FOLLAS NOVAS

Libros e Revistas

Riqueza monumental y artística de Galicia.

O Delegado Regio de Belas Artes da Cruña, don Angel del Castillo tivo a bondade de nos enviar un exemplar da notabre conferencia que dou no "Circo de Artesanos" o 6 de Maio do 1920, acerca do tema que figura en col d'estas liñas.

O señor Castillo con este pequeno libro presta un bo servizo á Terra, xa que ele ven sendo un inventario dos principaes monumentos e xoñas artísticas que conservamos aínda. E libro que deben coñecer todol-os galegos amantes das suas cousas. E libro que gardarase con amore nas Bibliotecas. Libro patriótico.

Moi obrigados pol-o agasallo. Y-a nosa sinceira embora ao señor Castillo.

"El Ebro".

Temos recibido o número 52 da culta revista "El Ebro" órgano da mocidade aragonesista. Ven todo ele dedicado á lembranza de Joaquín Costa, con motivo da velada d'homenaxe que na "Unión y Juventud Aragonesista" se lle fixo.

Temos mentes de falar con amplidú do interesante nazionalismo aragonés. Aragón tamén achase enfrentado contra da absurda hexemonia de Castela. Os aragonesistas demostran que Costa foi nazionalista.

"A Veu de Catalunya".

Este importante i-autorizado xornal órgano do nazionalismo catalán dende fai algún tempo ven concedendo espazo nas suas columnas a canto se relaciona c'os diversos movementos rexionalistas ibéricos.

Y-en moitos números do colega reproduceuse cousas en portugués e galego.

As ideas d'este boletín A NOSA TERRA atopan frecuentemente eco na "Veu de Catalunya".

Moi obrigados a ese xeito de fraternidade ao que nos correspondemos.

Un poema novo de Cabanillas.

O noso poeta da Raza, romatou un poema, feito con fondo amore, acerca do Cebreiro, o Monsalvato galego. Ese poema cuas primicias ofrece ao Ateneo de Vigo, ha ser un novo moimento da nosa literatura. Unha obra cume do presente rexurdimento da fala e do lirismo patrios. Unha ofrenda xurdia ás nosas gloriosas tradicións.

Cinco novos libros galegos.

Axiña imprentarase cinco novos libros, que os devotos d'unha cultura propia feita na nosa fa-

la, agardan con interés fondo. Un de versos, do grande poeta Victoriano Taibo, cúa personalidade orixinal acharase encarceada n'eles. Outro de Ramón Villar Ponte, acerca do nazionalismo, doado para a divulgación das nosas patrióticas e humanitarias ideas, c'un prólogo do insigne Puig e Cadafall. Outro, unha nova novela de Gonzalo López Abente, o notabre autor de Alentos da Raza. Outro, un estudo sobre a emigración, en xeito d'obra teatral, d'un significado nazionalista. Y-outro acerca de problemas concretos da Terra, no senso económico e político de Lois Peña Novo.

Tamén axiña háse d'imprentar a traxedia histórica galega de Ramón Cabanillas e Antonio Villar Ponte "O Mariscal".

O galeguismo xurde sin acougo.

Conferencias de Pina de Moraes e Leonardo Coimbra.

No Instituto Histórico do Miño, de Vianna do Castello, deron notabres conferencias os Sres. Pina de Moraes e Leonardo Coimbra.

O primeiro concluyeu que, asin como antes da guerra todo era dirixido pol-a intelixencia, agora todo ha ser nortado pol-o sentimento, dominando a Literatura un profundo espiritualismo, pois somente a palabra dará expresión ao que é divino, ao que é elevado, á "nuance". Y-esta corrente que xa se cou na Franza, reperséntanna en Portugal Raul Brandão, Teixeira de Pascoaes e Leonardo de Coimbra. Os que ven todo "novo".

O Sr. Leonardo Coimbra disertou acerca de "O estado actual do problema da alma", de xeito xenialísimo. A sua concepción da vida e da morte do infusorio á morte dos mundos é admirabel. Así como os mundos se pulverizan en electróns as almas se fragmentan en sensacións—dixo o gran filósofo, autor do "Criacionismo"—para probar despois como a xeneralización das hipótesis falseara a Ciencia, e como a i-alma superou os mundos e os seres e ha guiar a Humanidade.

Leonardo Coimbra—según o dito de Teixeira de Pascoaes—"ardé todo ele n'un incendio de palabras que impresionan fondamente."

Teatro Galego

En Cariño

Organizado por varios irmáns e amigos nosos, consrituiuse n'este pobo un cuadro de decramación excrusivamente galego. O derradeiro 22 fixo o seu debut co'a fermosa comedia do poeta

da Raza Cabanillas, «A Man da Santiña», e a bonita obríña de Rodríguez Elías, «San Antón o casamenteiro».

Por noticias que temos, o éxito conquirido foi moi grande, e o público, non afeito aínda a estas demostracións de arte galego, saíu moi satisfeito. Os rapaces que a fixeron valen moito, sobor todo as mulleres, que bordaron os seus papés e de quen podemos agardar moito en ben do noso teatro, cada vez máis puxante e vigoroso.

Un saúdo e nosa embora a todos eles.

Novos Almacenes Coruñeses

Textidos nacionaes e estranxeiros

Vendas por maior e menor

Fonte de San Andrés, 18, 20 e 22

A Cruña

BANCO HISPANO-AMERICANO

MADRID

Capital: 100 millós de ptas.

Dirección telegráfica: HISPAMER

SUCURSAES E AXENCIAS

Albacete, Alcoy, Alicante, Antequera, Badajoz, Barcelona, Bilbao, Cádiz, Calatayud, Cartagena, Cruña, Cabra, Cáceres, Castellón, Ejea de los Caballeros, Figueras, Granada, Gerona, Huelva, Huesca, Játiva, Jaén, Jerez de la Frontera, Logroño, Las Palmas, Lérida, Lorca, Málaga, Murcia, Olot, Palma de Mallorca, Pamplona, Ronda, Sevilla, Soria, Tanesa, Tudela, Valdepeñas, Valencia, Valladolid, Villafranca del Panadés e Zaragoza

Compra e venda de valores hespañoes e extranxeiros. — Custodia de alhaxas e valores. — Desconto e cobro de cupós, títulos amortizados e billetes de Lotería.

Troque, compra e venda de billetes e moedas extranxeiras. — Cartas de creto, e xiro sobor todol-os países. — Cobro e desconto de letras. — Préstamos e contas de creto sobor valores nacionaes e estranxeiros. — Contas correntes en pesetas nas que aboa intreses aos tipos seguintes:

2	por	100	ao	ano	nas	cartas	disponibles,	à	vista.
2 1/2	por	100	id.	id.	id.	id.	id.	a	3 meses data.
2 3/4	por	100	id.	id.	id.	id.	id.	a	6 id.
3	por	100	id.	id.	id.	id.	id.	a	1 id.

Tamén abre contas en moeda extranxeira abonando intreses a tipos convencionaes.

EFFECTOS NAVALES

— DE —

Ferrer y Compañía-Sucesores

F. BERTRAN E MIRAMBELL

Vigo e a Cruña

Casa fundada en 1868

Artigos xeneraes pra equipo da Marina Militar, vapores, barcos de vela e pescadores.

FARMACIA EUROPEA

— DE —

Lopez Abente

— REAL, 55 —

A millor surtida da Cruña e un dos establecimentos da súa crase que mais honran a Galicia. Montada con arreglo os derradeiros adiantos.

Gran H. Universal

Rua da Reina (da Raiña) 21 - LUGO

O mais novo e millor

Ten carto de baño moderno. Dispón de teléfono (núm. 116) e de coche da casa para todol-os trens.

O Gran H. UNIVERSAL merece ser visitado

O DIPUTADO POR VEIRAMAR

Novela de Gonzalo López Abente

Esta interesante e modernísima novela en idioma galego, está posta a venda nas principais librerías de Galicia.

PRECIO: 3 REAS

Véndese—Na Cruña, Administración «A Nosa Terra», e Irmandade da Fala.—Ferrol, Librería de Comadira e de Gerardo Castro, en Lugo.

Leutores:

Quen queira ter un traxe bo, xeitoso e que lle coste pouco diñeiro, que o faga na Xastrería de

Xosé Varela da Costa
Rúa do Circo, 16-VIGO

LA SALUD

CASA DE BAÑOS
A MILLOR DA CRUÑA
Avenida de Rubine, 22 (Riazor)

COMPAGNIE GENERALE TRASATLANTIQUE

Vapores Correos de gran velocidade ——— Servicios directos desde o porto da Cruña

Próximas saídas DIREITAMENTE pra Habana e Veracruz

Vapor **FLANDRE** 8 de Xunio

“ **ESPAGNE** 29 id.

Prezo en Cámara para o vapor **FLANDRE**

		HABANA	VERACRUZ
Primeira crase (varias categorías)	Ptas.	1.350 a 3.600	1.475 a 3.900
Segunda crase	»	1.100	1.200
Preferencia	»	950	1.010

Prezo en Cámara para o vapor **ESPAGNE**

		HABANA	VERABRUZ
Primeira (varias categorías).	Ptas.	1.650 a 5.000	1.800 a 5.250
Segunda.	»	1.100 a 1.125	1.200 a 1.225
Preferencia.	»	950	1.010
TERCEIRA CRAS	»	550	600

A estos precios hai que añadir os impostos

Os pasaxeiros terán de presentarse n'esta Axencia cinco días antes da saída.—Ademiten carga.

Para toda crás de informes dirixirse ao seu consignatario:

D. NICANDRO FARIÑA, Rua de Compostela, esquina a Praza de Lugo—A CRUÑA

COMPANÍA CHARGEURS REUNIS

Compagnie Francaise de Navigation

Línea Brasil-Plata

Para os portos do Brasil, Montevideo e Bos Aires saíran d'este porto os mágnificos vapores rápidos a dobre hélice e de 10.000 toneladas

2 de Xunio **MALTE** | 27 de Xunio **LIGER**

Estos vapores ademiten pasaxeiros de 1.ª, 2.ª, 2.ª económica e 3.ª crás.

Prezo do billete en 1.ª crás a Río Xaneiro, ptas. 2.028; a Santos, 2.084; a Montevideo, 2.364; a Bos Aires, 2.448

En 2.ª intermedia, a Río Xaneiro, Santos, Montevideo e Bos Aires, ptas. 973'75

Prezo en terceira, 484'60 pesetas

NOTA.— Nenes menores de 2 anos, un gratis por familia; de 2 a 5 anos, cuarto pasaxe; de 5 a 10 anos, medio pasaxe; maiores de 10 anos, pasaxe enteiro

Para toda clase de informes dirixirse aos Axentes Xeneraes para Hespaña:

ANTONIO CONDE (Hijos) Telegramas: CHARGEURS-Plaza de Orense, 2—CRUÑA

COMPAGNIE DE NAVIGATION SUD-ATLANTIQUE

Saída do porto da Cruña para Bahía, Río de Xaneiro, Santos, Montevideo e Bos-Aires

O día sairá da Cruña o paquete correo

de 10.000 toneladas, admitindo carga e pasaxeiros.

		Pernambuco	Bahía	Río Xaneiro	Santos	Montevideo	Bos Aires
En primeira crase.	Ptas.	1.215'90		1.506'90	1.555'40	1.700'90	1.749'40
En segunda crase.	»	894'95		967'70	991'95	1.064'70	1.113'25
En segunda intermedia.	»	690'50		690'60	690'60	690'60	690'60

Prezo do pasaxe en 3. crase a Brasil, Montevideo e Bos Aires (includidos impostos), **Pesetas 485'60**

Para mais informes dirixirse aos seus consinatarios:

ANTONIO CONDE (Fillos) Praza d'Ourense, 2—A CRUÑA